13/06/2022

Ωρολογιακή βόμβα το δημογραφικό στην Ελλάδα – Το πρόβλημα και ο ρόλος της Εκκλησίας

/ Επικαιρότητα

Ήταν περίπου δυόμιση χρόνια πριν, όταν ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Νέας Ιωνίας κ. Γαβριήλ μιλώντας ενώπιον της Ιεραρχίας της Εκκλησίας της Ελλάδος, αναφέρθηκε στις μεγάλες ευθύνες των εκάστοτε κυβερνήσεων αλλά και της ίδιας της Εκκλησίας για την «ωρολογιακή βόμβα» που βρίσκεται στα θεμέλια της χώρας και ονομάζεται δημογραφικό πρόβλημα.

- ***της Δέσποινας Σωτηρίου***

Τον Οκτώβριο του 2019 η ομιλία του Μητροπολίτη κ. Γαβριήλ ενώπιον σχεδόν 80 μητροπολιτών περιείχε γενναίες δόσεις αυτοκριτικής για τις ευθύνες της Εκκλησίας, αλλά και της Πολιτείας. «Το δημογραφικό πρόβλημα», τόνισε «οδεύει

προς μη αναστρέψιμη πορεία και καθίσταται ως το μεγαλύτερο πρόβλημα της σύγχρονης Ελλάδος, αφού απειλεί όχι μόνο την εθνική μας ανεξαρτησία και την εδαφική μας ακεραιότητα, αλλά και το ίδιο το μέλλον του έθνους μας».

«Καθημερινά γινόμαστε μάρτυρες της εθνικής μας αυτοκτονίας και πρέπει να αναλάβουμε μέτρα ώστε να ανακοπεί η συνεχιζόμενη δημογραφική παρακμή του έθνους μας» τόνισε.

Ωρολογιακή βόμβα το δημογραφικό στην Ελλάδα

Ποια είναι η δημογραφική σύσταση της Ελλάδας; Και τι σημαίνει για κρίσιμα θέματα όπως το σύστημα υγείας, το ασφαλιστικό, η εκπαίδευση και η οικογένεια; Τι μπορούμε να κάνουμε για να εξασφαλίσουμε την δημογραφική βιωσιμότητα της χώρας μας;

Απαντήσεις σε αυτά τα καίρια ερωτήματα δόθηκαν στο συνέδριο «Δημογραφικό 2022 – Η Μεγάλη Πρόκληση» που διοργάνωσαν η Nextis Now και η Dome Consulting στο ξενοδοχείο της Μεγάλης Βρεταννίας στον απόηχο της μεγάλης εθνικής απογραφής του 2021.

Το συνέδριο άνοιξε με ομιλία του Πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη, ενώ στις εργασίες του συνεδρίου συμμετείχαν κορυφαίοι πολιτικοί από την κυβέρνηση και την αντιπολίτευση, ακαδημαϊκοί, τεχνοκράτες και εκπρόσωποι του κλάδου από την Ελλάδα και το εξωτερικό.

Περί ωρολογιακής βόμβας μίλησε ο Πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης, αναφερόμενος στο δημογραφικό πρόβλημα κατά την έναρξη του συνεδρίου «Δημογραφικό 2022, η Μεγάλη Πρόκληση» στο ξενοδοχείο Μεγάλη Βρετανία το πρωί της Τετάρτης. «Δεν είναι ένα αμιγώς ελληνικό φαινόμενο», ανέφερε ο Πρωθυπουργός, «πολιορκεί τις περισσότερες δυτικές κοινωνίες με υψηλό επίπεδο διαβίωσης».

Παρόλα αυτά, στην Ελλάδα το δημογραφικό βρίσκεται στην πρώτη θέση των μακροχρόνιων απειλών που αντιμετωπίζει η χώρα, σύμφωνα με μία πρόσφατη έρευνα της «διαΝΕΟσις» – «πάνω από τα ελληνοτουρκικά, πάνω και από την οικονομία», τόνισε ο Πρωθυπουργός, συμπληρώνοντας πως για αυτό τον λόγο έχει καλέσει επανειλημμένα όλα τα κόμματα του Κοινοβουλίου σε διακομματική συνεργασία επί του θέματος. «Η πιο φλέγουσα διάσταση», δήλωσε ο Πρωθυπουργός, «δεν είναι ότι τάχα θα εξαφανιστεί το ελληνικό έθνος – αυτό έχει αποδείξει για πολλούς αιώνες τώρα ότι αντέχει».

Ο πρωταρχικός κίνδυνος είναι οικονομικός και κοινωνικός, σημείωσε – είναι η μείωση των οικονομικά ενεργών πολιτών. Υπογραμμίζοντας την πρόκληση που αντιμετωπίζει η Ελλάδα, παρέθεσε κάποιες στατιστικές που υποδηλώνουν το μέγεθος του προβλήματος, λέγοντας πως το αρνητικό φυσικό ισοζύγιο μεταξύ θανάτων και γεννήσεων εκτιμάται πως θα παραμένει αρνητικό μέχρι το 2045. «Το 1962, μόλις 8% του πληθυσμού ήταν άνω των 65 ετών, ενώ 26% ήταν κάτω των 14», ανέφερε ο Πρωθυπουργός. «Σήμερα, 23% του πληθυσμού είναι άνω των 65 ετών, ενώ μόλις το 14% είναι κάτων των 14», σημείωσε. Ταυτόχρονα, ενώ το 1980 η μέση ηλικία κατά την οποία μια γυναίκα έκανε το πρώτο της παιδί ήταν 24, σήμερα είναι 31. Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας 2011-2021, ο πληθυσμός μειώθηκε κατά 450.000 άτομα. «Θυμίζω ότι οι δημογράφοι μας υποδεικνύουν ότι για να κρατηθεί σταθερός ο πληθυσμός μιας χώρας», δήλωσε ο Πρωθυπουργός, «ο μέσος αριθμός γεννήσεων πρέπει να είναι περίπου στο 2,1% – εμείς είμαστε λίγο κάτω από το 1,4%».

Ο ίδιος ανέφερε διάφορες πολιτικές που έχει ακολουθήσει η κυβέρνηση για να αντιμετωπίσει το δημογραφικό και να δώσει κίνητρα σε νέα ζευγάρια να τεκνοποιήσουν — όπως η ενίσχυση με 2,000 ευρώ για κάθε νέα γέννηση, το αυξημένο αφορολόγητο κατά 1,000 ευρώ για κάθε παιδί, το χαμηλό ΦΠΑ για τα βρεφικά είδη, η αύξηση βρεφονηπιακών σταθμών, παραδείγματος χάριν — ενώ μίλησε και για μέτρα τα οποία η κυβέρνηση έχει δρομολογήσει, όπως η διαμόρφωση χώρων φύλαξης βρεφών στις επιχειρήσεις, πρωτοβουλία που χρηματοδοτεί το Ταμείο Ανάκαμψης και θα ισχύσει σε 120 μεγάλες ελληνικές επιχειρήσεις, ο θεσμός των «Νταντάδων της γειτονιάς», η επταήμερη άδεια για τις γυναίκες που υποβάλλονται σε υποβοηθούμενη αναπαραγωγή, αλλά και η επέκταση του ωραρίου των παιδικών σταθμών και των δημοτικών ως τις 6 το απόγευμα.

Μετά τον ορισμό αρμόδιου υπουργικού χαρτοφυλακίου για το ζήτημα του δημογραφικού και των ζητημάτων της οικογένειας ο Πρωθυπουργός προανήγγειλε

επίσης την ίδρυση Εθνικού Συμβουλίου για το συντονισμό όλων των δράσεων και των σχετικών πρωτοβουλιών, που διατρέχουν οριζόντια τις σχετικές υπηρεσίες και τα υπουργεία, ενώ αναφέρθηκε και στη στελέχωση των μονάδων υγείας, κατά βάση στα νησιά, από γυναικολόγους και παιδιάτρους, και στο braindrain. Ένας από τους βασικούς λόγους που ώθησε πολλούς νέους με υψηλή μόρφωση να μεταναστεύσουν στο εξωτερικό δεν ήταν μόνο η αναζήτηση δουλειάς, είπε. «Ήταν και η αίσθησή τους ότι η Ελλάδα είναι μια βαθιά αναξιοκρατική κοινωνία», τόνισε, «χρειάζεται να αγωνιστούμε για κάτι βαθύτερο από την οικονομική ευημερία, χρειάζεται να παλέψουμε για μια πιο δίκαιη Ελλάδα», σημείωσε, συμπληρώνοντας ότι αυτό προυποθέτει αξιοπρεπές εισόδημα και δυνατότητα παραγωγής ατομικού πλούτου αλλά και ποιότητα εργασίας, στέγαση, δημόσια υγεία, ποιότητα του περιβάλλοντος και ατομικά δικαιώματα, μεταξύ άλλων.

Η Ευρωπαία Επίτροπος

Η Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η οποία απευθύνθηκε στους συνέδρους μέσω videolink, δήλωσε πως οι περισσότεροι νέοι άνθρωποι στην Ευρώπη θέλουν να ξεκινήσουν οικογένειες αλλά συχνά νιώθουν ότι δεν έχουν την υποστήριξη που χρειάζονται για να το κάνουν, είτε επειδή είναι ακριβό να μεγαλώσει κανείς ένα παιδί ή επειδή δεν υπάρχουν οι απαραίτητες δομές για την υποστήριξη εργαζομένων που αποκτούν παιδιά. «Η πολιτική μπορεί να κάνει πολλά πράγματα σωστά για να διαχειριστούμε την μείωση του πληθυσμού», δήλωσε, όπως να φροντίσει για την αναγέννηση των χωριών και των αγροτικών περιοχών. Η πανδημία, ανέφερε, έδειξε πως πολλοί εργαζόμενοι επέστρεψαν στην επαρχία, δούλεψαν από το σπίτι, και τώρα δεν θέλουν να επιστρέψουν στις πόλεις. «Είναι τόσο σημαντικό να επενδύσουμε στη συνδεσιμότητα των επαρχιών, και στην ψηφιοποίηση», τόνισε, ενώ επίσης αναφέρθηκε στο Rebrain Greece, πρόγραμμα που στοχεύει στην ενθάρρυνση Ελλήνων εργαζομένων να επιστρέψουν στην Ελλάδα. «Ταλαντούχοι νέοι Έλληνες πρέπει να βρίσκουν ευκαιρίες στην πατρίδα τους», δήλωσε.

Ο ΙΟΒΕ

Ο Γενικός Διευθυντής του Ιδρύματος Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών ΙΟΒΕ & Καθηγητής Οικονομικών Νίκος Βέττας αναφέρθηκε εκτενώς στα στοιχεία του δημογραφικού προβλήματος στην χώρα μας που προκύπτουν από αντίστοιχη

έρευνα του ΙΟΒΕ. Η δυναμική της μείωσης του πληθυσμού μας, ξεκίνησε από το 1980, τόνισε, και είναι μία μείωση που δεν θα αναστραφεί γρήγορα. «Στο χειρότερο σενάριο, το 2050 ο πληθυσμός μας θα είναι κάτω από 9 εκατομμύρια», συμπλήρωσε, τονίζοντας πως η διακύμανση του πληθυσμού εξαρτάται λιγότερο από την γονιμότητα και περισσότερο από τις μεταναστευτικές ροές. Όσον αφορά στην αγορά εργασίας, ο κ. Βέττας τόνισε πως η Ελλάδα διαθέτει μια δεξαμενή ασφαλείας – «είμαστε από τις χαμηλότερες χώρες με τη συμμετοχή γυναικών στο εργατικό δυναμικό», ανέφερε. «Η καλύτερη ενσωμάτωση» των γυναικών στην αγορά εργασίας, «θα επιτρέψει καλύτερη ισορροπία ανάμεσα στα παιδιά και στην εργασία», δήλωσε.

Ο κ. Βέττας τόνισε πως είναι πολύ μικρό το ποσοστό Ελλήνων που εργάζονται σήμερα – ο Αλέξης Πατέλης συμπλήρωσε αργότερα πως 37% του πληθυσμού της Ελλάδας εργάζεται σήμερα ενώ 1 στους 3 νέους είναι άνεργος – και πως στη χώρα μας αλλάζει το προφίλ του εργαζομένου, μετατίθεται προς ένα προφίλ εργαζομένου μεγαλύτερης ηλικίας. Σημείωσε πως χρειάζονται ακόμα περισσότερες νομοθετικές πρωτοβουλίες που θα βοηθήσουν τις Ελληνίδες να εξισορροπήσουν το θέμα εργασίας και παιδιών και ότι πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στην καθολική πρόσβαση σε προσχολική εκπαίδευση. «Οι δαπάνες για οικογενειακές πολιτικές στην Ελλάδα είναι πολύ χαμηλές», ανέφερε, δηλώνοντας πως λιγότερες από 6 στις 10 γυναίκες με μικρά παιδιά εργάζονται στη χώρα μας, σε αντίθεση με 9 στους 10 άντρες, συμπληρώνοντας όμως πως η εικόνα είναι καλύτερη στα αστικά κέντρα. «Η ισότητα φύλων είναι σύνθετος δείκτης», δήλωσε, «αλλά είμαστε οι τελευταίοι στην Ευρώπη, αν μετρήσουμε τη συμμετοχή γυναικών σε εργασία και άλλες θέσεις», τονίζοντας πως πρέπει να υποστηριχθούν οι Ελληνίδες που θέλουν να κάνουν παιδί χωρίς να θυσιάσουν την είσοδο και την πρόοδό τους στην αγορά εργασίας.

Το συνταξιοδοτικό σύστημα

Η μείωση του πληθυσμού της χώρας έχει ευθεία αρνητική επίπτωση στο συνταξιοδοτικό σύστημα τόνισε ο Υφυπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, Πάνος Τσακλόγλου, μιλώντας στο συνέδριο για το οξύ δημογραφικό πρόβλημα της χώρας, αφού ο πληθυσμός μειώνεται κατά 450.000 κάθε δεκαετία.

Όπως επεσήμανε ο Υφυπουργός το πρόβλημα στο συνταξιοδοτικό ήταν εμφανές σε πολλές χώρες οι οποίες πήραν μέτρα πριν από εμάς. Πριν τα μνημόνια, υπήρχαν προβολές που έδειχναν ότι θα είχαμε έσοδα από το ασφαλιστικό της τάξης του

9,5% του ΑΕΠ και οι δαπάνες 24%. «Καμία χώρα δεν επιβιώνει με αυτά τα νούμερα».

Η Ελλάδα, πρόσθεσε αναγκάστηκε να πάρει βίαια μέτρα πριν λίγα χρόνια όπως: απάλειψη πρόωρων συνταξιοδοτήσεων και μείωση των ποσοστών αναπλήρωσης.

Όμως με την πορεία του δημογραφικού ακόμη και στο καλύτερο σενάριο αύξησης της γονιμότητας και αν θέλουμε υψηλό βιοτικό επίπεδο της κοινωνίας θα πρέπει να ισχύσουν τα εξής:

– Τα παιδιά που γεννιούνται στην Ελλάδα θα πρέπει να γίνουν «τρομακτικά» παραγωγικά και να μείνουν στη χώρα. Αυτό όμως προϋποθέτει πόρους για εκπαίδευση κατάρτιση, υποδομές, έρευνα για τεχνολογική ανάπτυξη.

– Όχι βαριά φορολογία στους εργαζόμενους, τμήμα της οποίας είναι και οι ασφαλιστικές εισφορές στο διανεμητικό σύστημα ασφάλισης.

– Τροποποίηση στη μεταναστευτική πολιτική.

– Ενθάρρυνση συμμετοχής στην αγορά εργασίας με έμφαση στις γυναίκες αλλά και στους συνταξιούχους.

– Διαφοροποίηση κινδύνων του ασφαλιστικού συστήματος δυνατότητες τις οποίες δίνει το Κεφαλαιοποιητικό σύστημα